

je stvar težka, kot mi je sploh vse delo zraslo čez glavo. A kar sem počel, to hočem dovršiti. Samo po zmislu prevajati ni bil moj namen, temveč držati se kolikor mogoče sv. pis. teksta. Ta hip Dom in sveta I. št. nimam še v rokah, ker sem zasnežen. Pisal sem nedavno Mešku, vacillanti. Ko le ne bi bili tako preteto oddaljeni, vse ožje bi se lahko sklenili in združili krog Dom in sveta. S pismi ni nič. Zdaj se človeku ne ljubi, zdaj ne utegne, okvir pisma je tesen in tako smo oddaljene duše-somišljence.

V kratkem morda več!

Pozdrav Tebi in mamici, ako so pri Tebi.

Tvoj

Anton.

Konjšica, 4./I. 1904.

Konjšica, 9. maja 1904.

Draži France!

Pri najinem zadnjem domenku torej ostane. Sklenil sem priti k Tebi ne za 1 teden, temveč za 14 dni. Ker je zdaj vse polno praznikov, zato je najbolj pripravno, da pridem k Tebi baš na svojega godu dan (ponedelj. 13. jun.). Ako se me naveličaš, me lahko vržeš ven. Sicer pa bom nekaj kronik že seboj privlekel in kakov cekin vmes. Rad bi se pri Tebi nekoliko razvedril in — pozdravil. Ako bi me Ti zdaj videl, kako izgledam! Upal in žolt, kot bi bil zlateničen! In Kristus pomaga, da zmerom takrat, ko imam največ opraviti. Jutri pojdem po strašnih kozjih potih ves čas navkreber obhajati starca. Sam Bog ve, če zmorem.

Sicer pa ni moj namen tarnati. Povej, ali si zadovoljen z mojim načrtom? Jaz sem zopet samec z vsemi sladkostmi in bridkostmi tega stanu!

Vse več na usta!

Ant. Medved.

Pismo Vatroslava Oblaka Gregorju Einspielerju.

Objavil Fr. Kotnik.

Vatroslav Oblak se je večkrat mudil na Koroškem. Bival je pri župniku Gabronu v Štebnu v Podjurski dolini, kjer ga je zanimalo podjursko narečje. (Primerjaj njegove slovniške spise!) Bival pa je tudi v Podkloštru pri župniku Gregorju Einspielerju, kjer so ga zanimali slovenski protestantje, ki so se še ohranili v podklošterski okolici. Iskal je tam slovenske protestantske knjige in jih je tudi nekaj zasledil. (Prim. dr. Murkov življenjepis V. Oblaka!)

Pismo, ki ga tu objavljam, mi je izročil č. g. Gregor Einspieler, sedaj prošt v Tinjah. Zanimalo bo slaviste, priča pa tudi, da je Oblak zasledoval i narodni pokret na Koroškem: Pismo slove:

V Celju 22. IV. 1892.

Velecenjeni gospod župnik!

Da so me iz Macedonije kot avstrijskega vohuna in bogve še kaj vrgli, to itak veste. Ta afera ima pa slabe nasledke tudi za moje slabo zdravje. Ono

jahanje pri eskortiranju me je močno pokvarilo, razun tega sem se pa takrat tudi prehladil in teden pozneje zopet znova v Biogradu. Prišel sem precej bolehen na Dunaj in od tam domu. Mislil sem, da bom že zdavna pred prazniki kje na dalmatinskih ali kvarnerskih otokih, toda dozdej sem preslab za vsako potovanje. Le z velikim trdom hodim kake pol ure in še pri tem moram počivati. Nobena stvar se mi ne ljubi, brez energije sem. Zato mi morda tudi ne zamerite, da se nisem prej Vam zahvalil za Vaše priporočilo g. Volariću. Pismo me je že čakalo doma, kamor so ga mi poslali iz Soluna. Kedar bom dovolj krepak, odrinem takoj na otoke, in sicer mislim najpoprej na Hvar (Lesina) in od tam se bom pomikal na sever.

Dobil sem nekako satisfakcijo od minist. zunan. zadev (pa prosim, da tega ne poveste g. Legatu,¹ da ne objavi), ono je vso stvar razložilo v Pest. Lloyd v meni ugodnem smislu. K temu je gotovo tudi to mnogo pripomoglo, da so različni ruski listi celo po uvodnih člankih to afero razpravljali in trdili, da sem od avstr. vlade bil poslan, da pripravljam maced. Bulg. k ustaji!! Seveda je to, kar se piše o Jastrebovu, kateri me je vedno podpiral, grda laž.

Škoda je, da je štebenski župnik prišel na Vrata, zdaj res ni lahko na Potoku prirediti velike slavnosti. Po mojem mnenju bi bila taka slavnost v sredi ziljske doline velikega pomena in velike koristi, ker bi močno uplivala na naš narod in ga vzdramila. Na to slavnost se ne sme pozabiti. Kdaj pa dobimo kaj novih sloven. šol na Koroškem? Za Ÿblom pride najbrž drugi Ÿbel! Mnogo uspeha na shodu 27. t. m.! Pozdrav g. Lendovšku.

S prijaznim pozdravom priporoča se

Vaš

V. Oblak.

Društvo za zgodovino in narodopis koroških Slovencev

snujejo v Celovcu. Pravila, ki so prirejena po pravilih »Zgodovinskega društva za Slovensko štajersko«, so vložena. Društveno glasilo bo »Časopis za zgodovino in narodopisje«, ki izhaja v Mariboru. Ta list si je tekom 10 let nabral mnogo zaslug za našo kulturo. Da bi slično mogli poročati po desetih letih o novem društvu!

»Slovstvena knjižnica.«

Slovstvene knjižnice, ki bi nam prinašala najboljše iz slovstva preteklih dob, domačega in klasičnega svetovnega, še nimamo. Osnovala jo je tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu. Začela bo z najboljšim, s Prešernom. Prešernoslovec dr. Avgust Žigon izda »Prešernovo čitanko« z uvodom, ki bo razjasnil poti v umetnosti našega prvega pesnika, in s »Komentarjem k Prešernovim poezijam«, ki bo obsegal »kronološki pregled prvih tiskov ter glavnih ugotovljenih podatkov o razvoju in potéh poetovega dela.« — Komentar, ki je že tiskan, kateri pa izide skupno s »čitanko«, obsega 6 pol. Knjiža je namenjena šoli, gor do univerze in pa Slovencem,

¹ Faktor v Mohorjevi tiskarni, kjer se je tiskal »Mir«.

ki mislijo. — Profesor Ivan Grafenauer izda noveliste Glasnikove dobe v dveh zvezkih, ki so že pripravljeni za tisk. — Dr. Fr. Kotnik pa pripravlja Jarnikove pesmi. O Jarniku se je izrazil Prešeren v pismu »čudnemu dihurju« Matiji Čopu iz Celovca 5. februarja 1832: »Ich bin der Meinung, er habe mehr Anlage zur Poesie als zur Philologie.« — Drugi zvezki so še v povojih.

»Hrvatska Prosvjeta.«

Bivša Scholzova Prosvjeta, ki si je pridobila znatnih zaslug zlasti s svojimi prevodi iz tuje književnosti, je že drugič prešla v roke hrv. katoliških književnikov in je sedaj dobila zgornje ime. Lastnina je društva »Kolo hrvatskih književnika«, katero je bilo osnovano 15. majnika preteklega leta in ima sedaj za predsednika dr. Velimira Deželića; list urejuje Petar Grgec. Prva številka govori o svojem programu tako: »Program listu odredjuje temeljne naše ideje. Svaki suradnik, koji se s našim smjerom slaže, dobro nam došao. Temeljna je naša zadaća, podići što više hrvatsku književničku produkciju i s idejne i s formelne strane. Razvitak mladjih književnika osobito nam leži na srcu, pa ćemo zato primati, bez obzira na dob, sve stvari, u kojima budemo vidjeli odsjev pravoga talenta in valjane umjetnosti. Jedino izborom i usavršavanjem onih elemenata, koji su temelj našem narodnomu zdravlju, moći ćemo da stvorimo umjetnost, koja će biti sposobna, da postane svojinom čitavoga hrvatskoga naroda.«

Še preden je »Kolo hrvatskih književnika« pričelo poslovati, je imelo polemiko s Hrv. Stražo. Ta se je sedaj nekako podelila in list je izšel. Hrvatska Prosvjeta po opremi sicer ne zadovolji nekoliko razvaje-nega človeka (reprodukcije so vseskozi slabe in ne-sistematično izbrane), toda mnogovrstna je in zelo obsežna (64 velikih strani). Med sodelavci so: Kovačević, Arnold, Šarić, V. Deželić, Lj. Maraković, Rožić, Hranilović, Poljak, Kešuc, Širola, Ivić, Badalić, Rittig, Draga Auer, »Dikik« i. dr.

Medtem ko je Listek dobro urejen, je sprednja stran lista manj zadovoljiva, če jo merimo z merilom, ki ga porabljam pri starih slovstvenih glasilih z utr-jeno tradicijo. Pripovedništvo Hrv. Prosvjete se dviga le malo nad višino družinskega lista, ravnotako je pesništvo še precej zaostalo. Toda vpoštevati mo-ramo, da je to šele začetek, da se mora tradicija šele ustvariti. Za enkrat so sodelavci lista še nekoliko preveč disparatni, tudi ni med njimi še mlajše krepke individualnosti, ki bi dajala ostalim sodelavnikom s svojo lepotvorno silo smer. Med sodelujočimi je naj-močnejši talent gotovo Kovačević, ki je začel objav-ljati svoj roman »Zlotvor«. Upajmo, da se bodo kmalu oglasili mnogi drugi!

Začetki književnega lista so vedno težavni in na Hrvaškem ne najmanj, kjer tiči velika večina javnih delavcev še vedno v svobodomiselni puhloglavosti; toda če bo idealno hotenje, ki žari iz prvega zvezka Hrv. Prosvjete, gorelo trajno z istim čistim plame-nom, pojde kljub vsemu. Ako je novemu listu kaj pomagano z dobrimi sveti, bi mu rekli, naj svoj obseg skrči; uredniku bo lažje kvalitativno izbirati in cena — 12 K — bo še vedno prej prenizka kot previsoka. — Hrv. Prosvjeto vsem toplo priporočamo.

A. G. Matoš.

Hrvaška književnost je izgubila eno svojih naj-markantnejših osebnosti, ko je 17. marca umrl v zagrebški bolnišnici A. G. Matoš, komaj 41 let star. Obolel je vsled raka v grlu in je po treh operacijah izdihnil. Matoš je imel burno življenje za seboj. Bil je nemirnega, samovoljnega značaja; kot gimnazijec je moral zapustiti šolo in se je lotil živinozdravništva na Dunaju, a tudi to kmalu popustil in se posvetil slovstvu. Kot avstrijski vojak je ušel preko Save v Bel-grad, kjer se je nekaj časa preživljal z godbo. Toda kmalu se je tudi Srbije naveličal in je potoval po ino-zemstvu ter se dalje časa mudil v Parizu; slednjič so ga avstrijske oblasti pomilostile, smel se je vrniti in se je nastanil v Zagrebu, kjer je živel od književnosti in francoskega pouka.

Matoš je tip književnika - bohema, brez stalne smeri, strastno se ogrevajočega za ekstreme, brez jasnega naziranja, toda vedno duhovitega, živahnega in zanimivega. Bil je neizprosni kritik, v polemiki nepremagljiv, ker se je boril z vso svojo močjo in tudi vsemi sredstvi. Imel je tedaj malo prijateljev, toda mladina ga je visoko cenila; ni se mogla odtegniti vplivu njegove originalne osebnosti. Matoševo živ-ljenje ni bilo tako, da bi se mogel zbrati za veliko, obsežno delo; kar je napisal, so majhne beletristične stvari in kritike ter eseji. Izdal je knjige: Vidici i putevi, Ogledi, Umorne priče, Naši ljudi i krajevi, Iverje, Novo iverje.

Hermann Bahr — konvertit.

Znani dunajski esejist in dramatik H. Bahr je pred kratkim izpovedal katoliško veroizpoved. Rojen leta 1863. v Lincu, je bil sicer versko vzgojen, a so ga Nietzsche, Strindberg in Ibsen izpreobrnili, da je postal popoln brezverec. Njegove duhovite kritike in eseji izdajajo nekritičnega duha, drame in romani pričajo o šibki ustvarjajoči sili. A vendar ima Bahr na sodobno nemško literaturo velik vpliv kot ena najbolj vsestranskih osebnosti, nekaj konglomerat raznih vplivov. Znamenit je postal, ko je leta 1890. za tedanjio literarno revolucijo ustvaril izraz »moderna«, ki je postal splošna last. Zadnja leta se je bavil veliko z versko lite-raturo, dokler ga ni njegov nemirni duh pripeljal v Cerkev. Znanejša njegova dela so: »Die gute Schule«, »Zur Kritik der Moderne«, »Die Mutter«, »Aus der Vorstadt«, »Kritiken«, »Die gelbe Nachtigall«, »Es-says«, »Die Rahl«, »Das Konzert«. Dr. Bahr je prijatelj Jugoslovanov.

Iz Ibsenovih pisem.

V veliki nemški izdaji Ibsena¹ se nahaja v desetem zvezku nekaj značilnih pisem za razvoj in pojmovanje njegove umetniške individualnosti. Naj povzamemo nekaj mest.

»Najbistvenejši dobiček mojega potovanja (v Rim) je, da sem vse, kar je estetičnega v meni, pregnal.«

»O Rimu (bil je tedaj še papeški) ni mogoče pisati. Najboljše, to kar nima sebi enakega, mora ostati ne-

¹ Sämtl. Werke. Hrsg. von Brandes, Elias u. Schlenther. 10 Bde. — 45 Mk. — Fischer, Berlin. — Prim. Gral I. 18 ss.